

Asia: VN/2215/2025

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne vaikutusten arvioinnista?

Marttilan kunta kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Marttilan kunta tukee Kuntaliiton eriävää mielipidettä hankintatietovaranto lakiehdotuksesta.

2. Huomionne ehdotetusta hankintatietovarantolaista ja sen perusteluista?

Laki perustaa kunnille uuden tehtävän, jonka vastuusta aiheutuu merkittäviä kustannuksia tietojärjestelmien rajapintojen käyttöönotosta sekä ylläpitämisestä.

Hankintatietovarannon lainsäädäntöä käsitelleen työryhmän mietinnössä on esitetty muun ohella, että kunnat ja muut määritetyt hankintayksiköt ilmoittaisivat jatkossa laajemmin hankintojen tuloksista sekä toimittaisivat hankintatietovarantoon hankintoja koskevat ostolaskunsa. Esityksessä voi olla kyseessä nykyisen taloustietoja koskevan toimittamisvelvollisuuden merkittävä laajennus tai kokonaan uusi tehtävä. Uuden tehtävän määritys tai olemassa olevan tehtävän merkittävä laajennus eivät ilmene työryhmän mietinnöstä.

3. Huomionne ehdotetuista muutoksista julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin sekä edellä mainittujen lakien perusteluista?

-

4. Huomionne ehdotetuista muutoksista Valtiokonttorista annettuun lakiin ja niiden perusteluista?

Kunnille esitetystä uudesta tehtävästä aiheutuvat pysyvät ja kertaluonteiset kulut tulee korvata kunnille täysimääräisesti. Kuntien velvoitetta toimittaa toimintansa talousdataa laajennetaan hankintatietovarantoon liittyvällä lainsäädännöllä merkittävästi. Talousdatan avaaminen tulisi perustua taloustietojärjestelmissä oleviin tietoihin ja tiliöinteihin, toisin kuin mietinnössä esitetty laaja sisältö. Hankintatietovarannon muutosten aiheuttamat kustannukset tulisivat olemaan merkittäviä.

5. Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta?

Hankintatietovarannosta ei seuraa kunnille selkeitä suoria taloudellisia hyötyjä. Hyödyt kunnille ovat välillisiä ja perustuvat erilaisten tutkimusten ja selvitysten kautta tehtyihin oletuksiin siitä, että hankintatietovaranto ja lisääntynyt saatavilla oleva tieto alentaisi kuntien ulkoisten hankintojen hintaa. Työryhmämietinnön laskelmiin kunnille aiheutuvista hyödyistä sisältyy merkittävää epävarmuutta ja perusteettomia oletuksia.

Marttilan kunta on avannut ostolaskudatansa avoimena datana avoindata.fi-palvelussa ja omilla verkkosivuillaan. Nykyinen järjestelmä, jossa kunta julkaisee ostolaskutiedot avoindata.fi-palvelussa, täyttää esityksen tavoitteet ilman päällekkäisiä velvoitteita. Palvelu on valtakunnallinen ja standardoitu, mikä mahdollistaa tietojen yhdistämisen eri kunnista ja viranomaisista. Tämä toteuttaa hallituksen tavoitteen yhtenäisestä tietopohjasta ilman uutta järjestelmää. Avoindata.fi-palvelu on avoin kaikille, mikä lisää hankintojen läpinäkyvyyttä ja mahdollistaa ulkopuolisen valvonnan. Tietosuoja ja salassapito on huomioitu, joten ratkaisu on turvallinen ja lainmukainen. Uuden tietovarannon käyttöönotto aiheuttaisi kunnille merkittäviä kustannuksia (järjestelmämuutokset, manuaalinen työ, ylläpito), vaikka avoindata.fi-palvelu jo täyttää esityksen tavoitteet. Hallituksen esityksessä ei ole esitetty rahoitusperiaatteen mukaista kustannusten korvaamista.

Hallituksen ohjelmassa korostetaan byrokratian purkua ja hallinnollisen taakan keventämistä kunnissa. Lakiesitys hankintatietovarannosta on ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa, sillä se lisää kunnille merkittävästi uusia velvoitteita ja hallinnollista työtä. Lakiesityksen toteuttaminen merkitsisi käytännössä hallinnollisen taakan kasvua, ei sen purkamista. Marttilan kunta katsoo, että hallituksen tavoite byrokratian keventämisestä toteutuu parhaiten säilyttämällä nykyinen avoindata.fi-järjestelmä ja kehittämällä sitä, ei luomalla uutta päällekkäistä velvoitetta.

Ahtiainen Anne

Rekola Kati
Marttilan kunta